Erik Norman Svendsens prædiken pinsedag

Taler
Erik Norman Svendsen
Biskop i København

Dato
8. juni 2003

Sted
Vor Frue Kirke, Københavns Domkirke

Omstændigheder
Prædiken er holdt ifm. at Den Danske Salmebog 2002 blev taget i brug.

Prædikentekst
Apostlenes Gerninger kapitel 2, vers 1-11
Johannesevangeliet kapitel 14, vers 22-31

Salmer
Nr. 290, 289, 285/294, 287.
(Motet: 725 v.1, 3 og 4. Under altergang: 291, 294)

Ja, sandhed Ånd! forvis os på,
at også vi er af Gud Faders små!

Amen.

***

Det var pinsedag 1969. For første gang skulle jeg som præst forestå gudstjenesten pinsemorgen. Da jeg kom op på prædikestolen fik jeg straks øje på min gymnasietids religionslærer, der sad og så på mig gennem sine stærke brilleglas. Efter gudstjenesten hilste vi hjerteligt på hinanden i våbenhuset. Han så på mig med det blik, jeg kendte så godt, og som syntes at kunne aflæse ens inderste tanker: "Nu skal du ikke tro, det var for at høre dig prædike, at jeg kom i kirke i dag. Det var for at synge: I al sin glans nu stråler solen. Det er det flotteste digt, der er skrevet på dansk!" Og så var han ude af kirken, og vi så ikke mere hinanden.

Siden dengang har jeg aldrig kunnet synge den salme, uden at tænke på hans ord: "Det flotteste digt, der er skrevet på dansk." Ja, og det mest beåndede digt, som tænkes kan, og sunget på en lys og lykkelig melodi, hvor de indledende toners opgang næsten synes at trække solen op og kaste dens stråler ud i

kirkerummet. Ikke den astronomiske sol vel at mærke, men Livslyset over nådestolen, et udtryk for den Ånd vi fejrer i pinsen. Det lys, som oprandt julenat og brød igennem påskemorgen, det stråler nu i al sin glans. Nu kom vor pinseliljetid, nu har vi sommer skær og blid. På én og samme tid en skildring af det danske sommerlandskab netop nu, fuld af frodighed og skønhed, men samtidig en jublende lovsang over den Åndens sommer, der varer året rundt i Guds kirke og menighed: Nu spår os mer end englerøst i Jesu navn en gylden høst.

I dag tager vi den nye salmebog i brug eller rettere sagt den fornyede salmebog. For hovedparten af salmerne fra reformationstiden og frem til vores egen tid står der naturligvis stadig, side om side med nye salmetekster og melodier. Grundtvigs: "I al sin glans nu stråler solen" side om side med Gustava Brandts: "Hør, himmelsus i tredje time." Netop pinsen minder os om, at tradition og fornyelse går hånd i hånd i Guds kirke og menighed og derfor også i kirkens og menighedens salmebog. Netop i vores folkekirkelige tradition spiller salmebogen en afgørende rolle, både når vi samles i kirken, og når vi hjemme taget den frem og læser i den til trøst og opmuntring. Salmebogen bruges også i skoler og konfirmandstuer, til møder, og når vi kommer sammen ved særlige begivenheder. Salmerne er gået mange af os i blodet, fordi de poetisk og slidstærkt udtrykker meget af det, vi ikke formår eller vover at sige med vore egne dagligdags ord, og fordi de formidler fællesskab både med Gud og med alle de andre, der synger. Her er vi lige, hvor vi bænkes, som Gustava Brandt udtrykker det i sin nye pinsesalme (285 v.3). Sangen har som bekendt vinger, og salmesangen løfter os mod himlen allerede her og nu på jorden og giver os et indblik i det Guds rige, som vi er døbt til at høre hjemme i.

Erik A. Nielsen kalder salmen "en art åndelig transportform, der fører det ældgamle kristne budskab ind i en nyere tid." Når vi synger salmer, bliver vi ikke blot tiltalt af Guds ord på en medlevende og medrivende måde, men vi får mulighed for omgående selv at svare med bøn og tak. Vi føres ind i troens intime samliv med Gud, hvor vi styrkes i troen, håbet og kærligheden, for derefter at rejse os og gå herfra med fred. Det sker naturligvis ikke kun i salmesangen, men netop i salmerne får vi luft udefra og oppefra, så vi kan ånde ud med tak for livet. Som Grundtvig siger det i en lovsang: og friest er dit åndefang, når dybt du drager det i sang, så højt i sky det klinger (DS 10 v.2).

"En art åndelig transportform, der fører det ældgamle kristne budskab ind i en nyere tid." Den "transportform" kan vi ikke skatte højt nok, fordi det kristne

budskab er lige så afgørende nødvendigt for os i dag, som dengang de første kristne blev døbt og den første kristne menighed dannet på den første pinsedag. Pinse er ikke blot en historisk begivenhed engang for længe siden, hvor Helligånden i skikkelse af ildtunger kom over apostlene, så de fik mund og mæle til at tale om Guds storværker på folks eget modersmål. Pinse bliver altid nutidig virkelighed, hver gang Helligånden som Guds Talsmand får os i tale, så troen fødes og får rum i vores sind. Det volder alt den Ånd, som daler, det virker alt den Ånd, som taler, ej af sig selv, men os til trøst af kærlighed med sandheds røst (DS 290 v.4). Nej, for Helligånden taler ikke frit ud af den blå luft, men altid i samklang med alt det, som Gud har sagt og gjort gennem sin søn Jesus Kristus. Det er sådan troen vækkes til live og bevares, så vi tør leve i troen på vore synders nådige forladelse og det evige liv.

Det er og bliver Helligåndens gerning, sådan som Luther så markant har formuleret det i sin forklaring til den tredje trosartikel: "Jeg tror på Helligånden." Hvad vil det sige, spørger Luther pædagogisk og svarer (gengivet i den nye salmebogs nye oversættelse): Jeg tror, at jeg ikke ved egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komme til ham, men Helligånden har kaldet mig til det ved evangeliet, oplyst mig med sine gaver, helliget og bevaret mig i den sande tro. Helligåndens gerning er altså Guds egen gerning, hans fortsatte nærvær i verden, knyttet til evangeliet om Jesus Kristus og virksom i hans menighed, når den samles om ordets forkyndelse, dåb og nadver. Helligånden kan ikke forklares, den kan kun erfares. Det er som med vinden: du ser den ikke, men du mærker dens tilstedeværelse. Helligånden erfares, hver gang ordet fra Gud ligesom giver et stik i dit hjerte, så du ikke kan overhøre det, og fylder dig med tro, håb og kærlighed, så du tør leve frimodigt i tillid til Guds kærlighed og i kærlighed til din næste. Så vi glade vandre, Jesus mellem dine, elskende hverandre, som Gud elsker sine (DS 289 v.3).

I den forgangne uge er medierne næsten gået i koma over en præst, der erklærer, at han ikke tror på Gud. Det er da også en drabelig erklæring, som når alt kommer til alt siger mere om præstens situation end om Guds virkelighed. Det er imidlertid mit indtryk, at mange forbinder tro med antagelsen af ganske bestemte forestillinger eller læresætninger, som man skal sluge kritikløst. Men tro er ikke først og fremmest antagelse af bestemte læresætninger eller forestillinger. At tro er at komme til det, som er større, end vi kan forstå (DS 582 v,1), siger Jørgen Michaelsen i en af salmebogens nye numre. Men skal man komme, må der være noget eller nogen at komme til. Derfor fortsætter han: At

tro er at komme til ham, som på korset har sejret for os (DS 582 v.2). Sådan som det sker, når vi bæres til dåb, eller når vi kommer til nadverens måltid, når vi beder til Gud og synger hans pris. Ja, at tro er, trods alt det som gør det svært at tro, at fortrøste sig til den Gud, som har skabt os og vist os sit sande ansigt i Jesus Kristus.

Den levende tro kan vi kun bede Gud selv skænke os, sådan som vi gør ved hver eneste gudstjeneste i bøn og sang: Nu bede vi den Helligånd, synger vi. Luthers berømte salme, der netop er formet som en bøn, og som tidligere altid skulle synges før prædikenen, ikke blot i pinsetiden men hver eneste søn - og helligdag. Den skik skulle vi måske genoptage. For troen må vi alle bede om at få skænket. Ikke én gang for alle, for troen modsiges bestandigt af alt og alle, men igen og igen. Så vi kan leve som Gud Faders små i tillid til, at Gud lever og vil os det godt. Her og nu og til evig tid.

I evangeliet til pinsedag, der er et stykke af Jesu afskedstale til disciplene kort før sin død, understreges det, at trods den åbenlyse afsked, er han dem fortsat nær i Ånden. Den Ånd som også kaldes for Talsmanden, hvis opgave det er at lære og minde disciplene om alt, hvad Jesus har sagt. Den skal med andre ord levendegøre og fortsætte hans gerning efter hans bortgang, som nok rummer en ydre adskillelse, men dybest set er forudsætningen for en ny og levende forbindelse mellem ham og hans disciple til alle tider. I Åndens kraft vil Kristus fortsat virke i sin menighed. Ikke den døde Jesus eller den Gud, som igen og igen i historien er blevet erklæret for død, men den levende Gud og frelser. Derfor lyder det i afskedens stund: ”Jeres hjerte må ikke forfærdes og ikke være modløst! ” De ord, må vi godt tage til hjerte, når tvivl og anfægtelse løber storm mod troen.

I den Helligåndssalme, vi skal synge efter prædikenen, beskriver Grundtvig Helligåndens forskellige funktioner som talsmand, kærligheds og sandheds Ånd, sjælesørger og trøster (DS 294). Salmen går ud fra Romerbrevet kap. 8,26, hvor Paulus siger, at Ånden selv går i forbøn for os hos Gud med uudsigelige sukke (Rom. 8,27). Ånden er altså på én og samme tid Guds talsmand over for os og vores talsmand over for Gud. Ånden skaber kommunikation mellem himmel og jord og mellem jord og himmel. Den forener det, som ellers er adskilt, og forklarer det, som vi ikke forstår.

Talsmand som på jorderige, med et suk kan bedst udsige, hvad vi evig trænger

til. Den nu gamle salmebog fortsætter: I et ord kan alt udtrykke, hvad for evigt gør vor lykke. Den version har salmebogskommissionen ført tilbage til Grundtvigs oprindelige og dristige formulering: I et kys kan alt udtrykke, hvad for evig gør vor lykke. Med ordet "kys" tilkendegives netop, at Helligånden som Guds talsmand også siger os det, som ikke kan siges med ord alene. Som når en mor eller far i kærlighed kysser barnet, så det umiddelbart forstår, at det er elsket. Men ordet "kys" var for dristigt for tidligere generationer, og derfor stod der i salmebøgerne først "i et smil" og senere "i et ord," hvad der netop ikke er meningen. Nej, Helligånden taler til os "i et kys," et sanseligt udtryk for, at Helligånden skænker os en oplevelse i mødet med Gud, som ikke kan udtrykkes i ord alene. Det må opleves.

Men gå nu selv på opdagelse i den nye salmebogs salmer, og brug dem som den "åndelige transportform," der er deres vigtigste funktion. Oplevelserne ligger og venter forude!

Så mærk, det synge gennem blodet!
Hør Helligåndens fællessprog!

Glædelig pinse.

Amen.

Lad os alle bede.....

Tak: Den 29. juli 2002 blev salmebogen autoriseret af hendes Majestæt Dronning Margrethe II. I dag, pinsedag 2003 tages den autoriserede salmebog så i brug i hovedparten af Danmarks kirker. Vi er taknemlige over, at Hendes Majestæt Dronningen og Hans Kongelige Højhed Prinsen deltager i pinsegudstjenesten i Frue Kirke netop i dag. Det glæder os alle, både os, der er her i kirken, og menighederne rundt om i alle sognekirkerne. Regentparrets tilstedeværelse er et synligt udtryk for, hvor vigtig netop salmebogen er i den danske folkekirke og det danske folk.

Det er også vigtigt i dag at sige tak til de 7 kirkeministre, som engageret og medlevende har fulgt salmebogskommissionens arbejde i de 10 år, der er gået, siden vi begyndte. En særlig tak til Torben Rechendorff, der nedsatte kommissionen i 1993 og til Tove Fergo, der indstillede kommissionens arbejde

til autorisation. Vi har i kommissionen altid fundet lydhørhed og forståelse for vores arbejde hos de skiftende kirkeministre. Alle uden undtagelse.

Tak også til de mange engagerede kritikere, der undervejs i arbejdet har givet deres besyv med i form af indlæg i pressen og høringssvar. Det har været af afgørende betydning for arbejdet og det endelige resultat. Og tak til mine kolleger, der vågent fulgte arbejdet, og sluttelig sagde god for det.

Sidst men ikke mindst en stor tak til kommissionens medlemmer, der brugte så meget af deres sparsomme fritid og store energi på netop denne opgave igennem 10 år. Her gælder Kingos ord om, at "medgang og modgang hinanden tilråbe, solskin og skyer de følges og ad." Vi glæder os usigeligt over, at vores arbejde nu har båret frugt.

Modtag apostlenes velsignelse: Vor Herre Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle. Amen.

Kilde
Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
Første tekstrække, Indvielsestale, Pinsedag, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/erik-norman-svendsens-praediken-pinsedag